

Ka

pot

Waarom doen mensen gekke dingen in groepen? Geen idee, maar we doen het. Het beest in ons wordt vooral wakker in de kudde. In een onschuldige vorm tijdens carnaval of in het Heineken huis bij de Olympische spelen, wat grauer op of rondom tribunes bij voetbalwedstrijden, of na de eerste charge in een demonstratie. In een mensenmassa wil je niet achterblijven, word je opgezweept. Zonder schaamte meestal. Want een club legitimeert je daden. Echt hoor.

Met zijn vijven reden we van de middelbare school naar huis, het godganse jaar 1976 lang. Elke dag zo'n tien kilometer heen en tien kilometer terug tussen Zundert en Etten-Leur. We verveelden ons te pletter tijdens die fietsritten. Na een week of wat ben je wel uitgeluld en uitgekeken op elkaar. Vooral midden in de week was het erg. We reden naar huis via de Zundertseweg, het Schuitvaartjaagpad, door het landgoed de Pannenhoeft en zo verder. Maar die dinsdag stapt Jan van N. ('Jantje', vanwege zijn kleine gestalte) ineens af bij een open veldje en zet zijn fiets met een zwaai tegen een boom. We zijn ventjes van net vijftien, en het gesprek gaat over brommers. Altijd. Brommers en meiden, in die volgorde. Daartussen bestond een oorzakelijk verband, zoveel was zeker. Vrouwen vielen voor brommers. En luister, je kon ook zien dat dat zo was; de gasten met de beste brommers hadden de mooiste wijven.

Druilerig weer, het ruikt naar natte grond, onze parka's zijn doorweekt. Met Jan stappen we allemaal van onze fietsen af en ontwaren – achter tegen de bosrand – een schaftkeet van de gemeente. Zo'n Pipo-de-clown-

achtige woonwagen, je kent ze wel. Opgetrokken uit groene schrootjes en met zo'n halfgrond, lullig bitumendak.

Hans, een beetje slome vent van weinig woorden, loopt er naar toe en kijkt door het raampje van de keet naar binnen. Niemand te zien in de verre omgeving. Hij trekt eens aan de deur. Die is open. Wij volgen hem naar binnen. Waar ik aan dacht? Geen idee. We hadden net Latijn gehad die ochtend. Erg onwaarschijnlijk dat dat door mijn hoofd speelde trouwens. Maar goed. Voor ik er erg in heb, gooit ineens Jan een doos suikerklontjes zo door het raam van die keet. Gerinkel van glasscherven. En dan beginnen we met zijn allen, als op afspraak. In een mum van tijd is de hele keet tot aan de assen afgebroken. Alles, alles aan barrems. Totaal vernield. Waarom?

Daar moest ik aan denken, toen die avond, tien jaar later in Tilburg. Hoe we er op kwamen of wie het voorstelde, weet ik niet meer. Het had zeker iets van doen had met de serie 'The Young Ones'. We vraten elke aflevering van die absurdistische BBC serie waar een punker, een zeikerige anarchist, een hippie, en een yup tekeer gaan in studentenhuis. Daar waren we gevoelig voor, dat soort vrolijk anarchisme. Een vorm die ons onbehagen goed vertolkte.

Want studeren in Tilburg, dat deed je eigenlijk niet in 1980. In ieder geval niet 'wij' van de generatie die op de slippen van de protestcultuur als geloofsartikel een beetje een geloofwaardige 'aksiebereide, maatschappijkritiese' rol probeerden te spelen. En toch zaten we er met zijn allen, daar in Tilburg. In de verkeerde tijd, op de

verkeerde plek. Niet in een krakerspand in Amsterdam of Kreuzberg Berlijn, waarover we op de middelbare scholen in onze o, zo hippe kerkdorpen, samen met onze al even progressieve en romantische leraren droomden. En ook niet in Londense kelders om te luisteren naar de Clash of PIL, maar gewoon gestrand in 'bloody' Tilburg, met niet meer dan een of ander oninteressant excuusverhaal over hoe het zo was gekomen. De economische crisis en stadsmalaise vergrootten dat katerige gevoel. Tilburg was in die tijd bezaaid met skeletten van verlaten textiel fabrieken.

En om het nog erger te maken, midden in het hart van die dode stad, aan het einde van de Gasthuisring, het Noordhoekgebied, die enorme kaal-slagkrater. Een woestenij van puin en grond, minstens een paar voetbalvelden groot. Er zouden appartementen gebouwd gaan worden, maar dat gebeurde maar steeds niet. Een stukje schuldig verlaten landschap. De overtreffende trap van desolaat.

En wij? Tsja, dat viel niet mee. Dat zeurende en ongemakkelijke gevoel dat je nergens bij hoorde. Niet bij Tilburg. Niet bij de kinderen van CHV, Philips en de Rabobank die hier – als een soort verlengd dagje uit – economie, sociologie of rechten gingen studeren en dan op een holletje terugkeerden naar de thuisbasis om daar de opgedane kennis en wijsheid te herinvesteren in eeuwige cyclus van het provinciale leven. En ook niet echt bij dat godvergeten slecht etende, kneuterige, hypercorrecte actievezen met zijn stinkende honden en lelijke, kwaai vrouwen.

Zo vonden we elkaar. Een onwaarschijnlijke bende crypto-communistjes – maar dan goed gekleed in modieuze bandplooibroeken, en vintage pakken. Links, - linkser dan links - gepokt en gemazeld in de leer van Ernest Mandel en Jurg Glombowski, lid van Polek (de politieke economen vereniging), dat wel, maar ook met een beetje smaak en een beetje stijl. En vooral aanmatigend, heel aanmatigend. Thuis in Proust, Rimbaud, gek van Céline en bebop jazz. Miles Davis, Piazzolla, Arvo Pärt, maar net zo makkelijk Rip Rig and Panic. Zelfs Japan kon er mee door. We ontdekten Kundera voor de rest dat deed en lazen de Haagse Post, de Waarheid en Vrij Nederland. De beste Italiaanse films (Bertolucci en de broers Taviani), wel een beetje onvast in de beeldende kunst (Frank Stella en Anselm Kiefer). Dat deerde niet want we wisten alles beter, en vonden elkaar geweldig, en daardoor ook onszelf...een beetje. Nou ja, wat zeg ik: we zetten iedereen bij wie we tegen- of onverstand vermoedden onmiddellijk op zijn nummer. God, als ik er aan terug denk, schaam ik me er nu, twintig jaar later, nog voor (nou ja, toch ook weer niet al te erg).

Hoe kwam ik daar allemaal ook weer op? O, ja dat feest, dat 'Young Ones' feest, of wat het ook zou worden, dat feest dat er ging komen. Patricia (Patrics, zoals ze in die jaren zelf liever hoorde) woonde op een grote kamer in de Leo de XIIIde straat. Wel een beetje achteraf – een relatief begrip in Tilburg - maar erg comfortabel. Zeker nadat Guus de onderburen had weg geblowd. Guus? O, ja, nee, Guus... even uitleggen. Die was in augustus 1984 naar Tilburg gekomen. Een Amsterdammer, je gelooft het niet, een Amsterdammer die in Tilburg rechten kwam studeren. Niet helemaal uit eigen verkiezing trouwens. Zijn vader was een militair die een jaar of drie daarvoor van Haarlem naar de KMA in Breda was overge-

plaatst. Op eigen verzoek, om zijn zoon, die steeds maar van school werd gestuurd en ook al in aanraking met justitie was geweest wat meer structuur te geven. Niks mis mee met Guus. Oogverblindend knap en een innemende charmeur. Mooie, mooie Guus van Loenen.

'Dat is wat voor Patries,' wist ik toen ik hem voor het eerst zag. 'Zo'n prijsdier, echt iets voor haar.'

Goos (voor Gosuin) beaamde het direct. Ja, dat moest 'm worden. We spraken af te bemiddelen, want die docent economische filosofie (of andersom, wat dondert het) hield d'r maar aan het lijntje. Daar had ze te veel hartzeer van. Van Loenen was het perfecte breekijzer, en wij hadden zo weer wat regelmatigier vervoer (want die economische filosoof of andersom, woonde in Nijmegen). Goed idee. Zogezegd, zo gezegd. We spraken iets af. Met zijn vieren naar de bioscoop en – verdomd – direct raak. Voor de pauze al vertrokken ze met zijn tweeën naar Patries d'r appartement. Gemaakt voor elkaar die twee. Guus trok gelijk bij haar in. Hij, zijn kleine garderobe en zijn dure ingebonden – nog steeds niet uitgekakte – studieboeken. Hele dagen lagen ze met elkaar in bed de eerste weken. Ze verstookten ponden wiet. Patries ging nog wel eens voor de vorm naar colleges en haar werk, maar Guus liet zich helemaal nergens meer zien. Kwam nog wel eens naar disco de Spoel na een uur of een 's nachts, en had op een gegeven moment een baantje als matrassenbezorger. Met een bestelbus die heel goed van pas kwam als we in het weekend ergens met zijn allen naar toe wilden. En verder dus de godganse dag in Patries d'r bed, echt maanden lang.

Enfin, die Guus dus, mooie Guus.

Patries' d'r benedenbuurvrouw – een verpleegster in het St. Elisabeth ziekenhuis – had zich al beklaagd bij de politie. Herrie midden in de nacht (hij hield nogal van de Pixies), en die zure wietstank de hele tijd. Ze deed geen oog dicht. Tja, die agenten konden weinig meer doen dan waarschuwen. En ook de huisbaas – de gemeente – kon niet helpen. Binnen twee maanden na Guus' komst was de verpleegster weg en stond die eerste verdieping (twee fraaie kamers en suite over de hele breedte van het huis) leeg. Wat nu? De ondernemster in Patries ontwaakte. Op stillettoheels, gestoken in dat kittige leren rokje en in een paar net nieuwe netkousen, bezocht ze de ambtenaar van de gemeente die een nieuwe huurder voor de leeggekomen verdieping aan het zoeken was. In nog geen uur was ze terug met de toezegging dat ze de vrijgekomen verdieping zelf kon huren. Tegen nauwelijks extra kosten, want de gemeente wilde het pand op termijn gaan renoveren. Kon nog jaren gaan duren. Maar wie houdt er

nu rekening mee dat ze dat binnen een half jaar zouden gaan doen. Niemand toch?

Ze moest er voor 1 mei uit. Maar dat was nog ver weg in januari dat jaar. En de gemeente, diezelfde ambtenaar, had al voor vervangende woonruimte gezorgd. Een flat in Tilburg West, vlakbij de universiteit. Stukje soberder allemaal en op de derde verdieping, maar het zou maar tijdelijk zijn. Want als de Leo XIIIde straat opgeknapt was, mocht ze terug. De enige die eigenlijk een beetje mopperde was Guus. Die nieuwe flat lag dan wel dichtbij de universiteit, maar een roteind van het centrum. Een kwartier fietsen door het hartstikke donker, tegen nu niet meer dan een minuut of vijf. Het leek er bijna op alsof hij zijn legendarische goedlachsheid even verloor.

'Je had ze om iets in het centrum moeten vragen Pat,' knorde hij. 'Je bent toch zo dik met die gast.'

Totdat hij hoorde dat het nieuwe appartement vlakbij Station West lag. Twee minuten lopen. Eigenlijk nog beter dan nu gelegen voor zijn nieuwe nering. Want iedereen die een bolletje coke van hem wilde kopen, zou die paar minuten lopen er toch graag voor over hebben, niet?

'Een soort kraakpandfeest...Patries, dat moet je doen. Voordat je uit je huis moet, haal je iedereen binnen en spuiten we de tent helemaal onder de graffiti.' Het was een moordidee en omdat we er zo enthousiast over waren en zij, Patries, ook zo niet een-twee-drie direct wist te verzinnen waarom ze er tegen was, knikte ze instemmend, al was het wat aarzelend. Vertrouwen deed ze het niet helemaal – ze kende ons – maar het voordeel van de twijfel dan maar. Misschien was het ook wel omdat we net Malcolm Lowry avond hadden en de fles Mezcal al bijna leeg was. Ze pufte een beetje vermoeid aan de Havana sigaar die ook Goos, Jan, en Ed (vaste bendeleden en altijd van de partij als we in de Paterstraat waren) probeerden weg te stomen. Mezcal hakt er in en we moesten nog een eind. Hadden afgesproken dat iemand van ons de worm onderin zou doorbijten (hallucinatie gegarandeerd). Wie? We zouden wel zien. Gewoon leegschenken.

'En we vragen aan plakplaten Ben of ie draait. Je weet wel uit de Spoel.'

Ze keek nog bedenkelijker, Patries.

'Dat kan ik toch zelf wel,' zei ze.

'Nee, Patries. Daar heb je de muziek niet voor,' zei Goos, 'Echt geloof me.'

Dikke Wim zette de andere kant van Astor Piazzolla's Tangazo, Variaciones sobre Buenos Aires op. Mens, wat een gekras vond ik dat.

Zo spraken we het af, een 'sloopfeest'. Althans zo herinnerden wij het ons, en anderen weer anders. Eigenlijk wist niemand meer precies wat er nou afgesproken was. Na die doorgebeten worm – viel erg tegen trouwens – maar vooral na de tweede fles Mezcal, had iedereen zijn eigen versie.

Wat waren we nou eigenlijk van plan? Steeds meer eerlijk gezegd. Er dreigde escalatie. Een week tevoren nog was ze in tranen geweest, Patries.

'Graffiti dat kan, maar geen vernielingen. Dat moet ik allemaal zelf betalen. Dat zei die vent van de gemeente.'

Goos fronste, en zette in voor een van zijn lange snerpende uithalen:

'Jaaaaa, moet je luisteren Patries. Wij hebben al van alles besteld...Je had zelf gezegd...'

'Wat besteld?', wilde ze weten.

'Gewoon wat materiaal, spullen, geleend van Ed's oom. Die ken je toch wel, die komt ook uit Weert.'

Schrik in die ogen, zwarter opgemaakt dan ooit. Ze zag er slecht uit sinds het afgelopen was met Guus. In Amsterdam zat die nu, woonde bij een nieuwe, rijke scharrel in een groot grachtenpand. Een jeugdvriendin waar die het de hele tijd mee had aangehouden, ook toen ie met Patries was. De dag waarop de scheiding van de makelaar waarmee die jeugdvriendin getrouwd was, werd beklonken, vertrok Guus naar Amsterdam. Voorgoed. Tilburg, dat trok ie niet meer, had ie er nog bij gezegd en dat vonden we – de achterblijvers – eigenlijk nog het lulligst van allemaal.

'Nee Goos, dat kan echt niet...Je kunt echt niks slopen. Het is nog gevaarlijk ook.'

Goos maakte brede verontwaardigde gebaren. Overdreven theatermaniertjes waarmee die zijn bezwaren altijd zo zichtbaar mogelijk onderstreepte. 'Dat je nou zo terugkrabbelt Patries. Beetje provinciaals hoor. Wat kan jou die verrekte gemeente schelen.'

Ze bleef volhouden. We moesten beloven dat we het kalm aan zouden doen. Zij zou voor zwart landbouwplastic zorgen, dat aan de muren gehangen zou worden...

'Zwart landbouwplastic!??'

'Ja, om er voor te zorgen dat er geen graffiti op de muren zou komen.'

'Ga nou toch weg...'

Wat ze vreesde gebeurde ook. Het liep helemaal uit de hand. Met zijn vieren (vier van de zeven) kwamen we zo rond een uur of 11.00 's avonds op de Leo XIII-straat aan. Het was nog niet eens zo druk. En d'r was ook wat te doen bij de burens. Hans keek daar even naar binnen. Studenten in rok-kostuum. D'r was er net een afgestudeerd.

'Dat zijn die gasten die bij Patries die polaroids naar binnen gooien,' zei Dikke Wim,' daarmee doelend op de naaktfoto's van torso's, kruizen en staande leden zonder hoofden die die gasten elke dag bij haar als sollicitaties door de brievenbus gooiden. 'Daar is ze gelukkig mooi van af van die eikels.'

Ed had, zoals beloofd, de voorhamer en breekijzers maar thuis gelaten. Goos liep daar nog steeds over te mokken. En spuitbussen hadden we ook al niet bij ons. Dat dan weer in verband met Goos zijn astma. Ja. Zo was het ook altijd wat.

De deur van Patries' d'r huis stond al open. Ik liep, voor de rest uit, direct de statige trap op. Hier had een chique familie ooit gewoond, dat zag je zo. Net voordat ik boven was, rukte ik vier houten spijlen, nou ja, spijltjes, uit de trap.

'Die hebben ze toch niet meer nodig'.

Patries stond boven op de overloop te wachten. Moe zag ze er uit, tobberig. Whisky in de aanslag. Een mooie meid, lang, lange dunnen benen op spike heels, in zwarte kousen. Dat eeuwige nappaleren rokje en gitzwart sluijk haar. Ja, ze mocht er wezen onze Patries, helemaal Heaven 17. Hoewel, en dat was dan weer onbegrijpelijk, wel een gebreide, wat sjofele trui, bovenop dat avant-gardistische onderstel.

Ze ziet me aankomen, lacht flauwtjes, en verbleekt dan ineens.

'Kom op Patries,' en ik geef haar de spijltjes met een zoen, 'vier van die stomme spijltjes,'

Het ging niet om mij, maar wat er achter mij gebeurde. Zonder een woord lopen Goos en Ed met de uitgebroken zware voordeur onder de arm de grote kamer binnen (aah, nééé, zucht Patries), gevolgd door Hans – ook meegekomen – met de vier meter lange monumentale mahoniehouten leuning van de trap. Ed heeft de traploper bij zich. En zo marcheren ze achter ons langs de grote feestruimte binnen, inderdaad behangen met landbouwplastic. Eenmaal binnen, achterlangs bij Patries, gaat gejuich vanaf de dansvloer op. Die deur en die leuning waren het startsignaal.

Om een uur of vijf 's nachts pas is de razernij pas uitgewoed. De hele vloer ligt eruit op twee verdiepingen, de toiletbakken, de trap en het aanrecht zijn op straat gegooid. Het stinkt nog naar het brandje dat met de

aangestoken rollen wc-papier is gesticht. Op de tweede verdieping zijn de tussenmuren eruit gesloopt (dat terwijl het zeventienjarige zusje van Patries daar nog lag te slapen. Voor de eerste keer met haar vriendje. Dat had ze zich ook anders voorgesteld). Een orgie van vernielzucht. Ramen er uit, trappen vernield. De trap tussen de eerste verdieping en de begane grond is zelfs helemaal weg. Er hangt alleen nog een stuk touw.

Dat wist Jan dus niet, want die was – nog na ons – op een halfintacte trap naar boven gekomen. Nadat het hem weer niet was gelukt met Hannes (en ex van weer een ander, enfin een lang verhaal), had ie zich het geluid uit zijn oren gezopen en was daarna – in een halve coma – om half vijf, zo van de eerste verdieping gestapt op de plek waar eerst die trap zat. Bovenop de stapel kratten daaronder gevallen, bewusteloos, of in slaap, of allebei. Had daar nog een uur of wat gelegen, was toen, nadat ie was

wakker gekust door het stekend blauwe ochtendlicht weer opgekrabbeld en naar huis gegaan. Maar zijn rechterarm, waarop die was gevallen en had geslapen kon ie nauwelijks nog gebruiken. Pas weken later kwam er weer wat gevoel in. Hij heeft er – nu na zoveel jaar – nog steeds last van zegt ie.

Naast dat nieuwe oudzeer, was er ook nog oud oudzeer. Ik heb het zelf niet zo meegekregen, maar terwijl er bij Patries boven werd ge-pogo-od verpestte een klein represaillecomité het afstudeerfeest bij de burens; die mannen van die blote polaroidfoto's, weet

je nog wel. Twee poederbrandblussers worden er daar – onder een kier in de schuiframen door – in de huiskamer leeggespoten. Grote wolken ijskoude poedersneeuw midden in het publiek. Zwarte rokkostuums en bordeauxrode galajurken naar de vaantjes. Huilen, paniek. Iedereen totaal van slag, te meer nog omdat de familie er bij was. Een echte aanslag. De mannen van het dispuut stuiven naar buiten omdat ze al direct vermoeden dat het van de burens komt. Maar eenmaal voor het uitgebroken gat – waar de voordeur ooit was – houden ze de pas in. Ontsteld kijken ze naar de eerste verdieping die traploos als een tussenetage nu in de lucht zweeft. Losgetrokken kabels, rook en spuitende kapotte waterleidingen

geven de indruk van een pand na een aardbeving. Ze maken uiteindelijk rechtsomkeer als een raaskallende vent met een blauwmetallic hanenkam vanaf die zwevende etage de toiletpot die hij net heeft losgerukt in hun richting smijt (hij had ze niet eens gezien, meldde Scooter – hij met de hanenkam – later stotterend. ‘W-w-was niet voor die m-m-m-mannen bedoeld, maar ik k-k-k-kon hem gewoon niet meer boven mijn hoofd houden. T-t-t-e zwaar, e-e-e-cht waar.’) De rest van de nacht zijn ze daar bij de geschrokken burens in de weer geweest om de politie te bellen, maar die kwam maar niet. Aangifte hebben ze nog wel gedaan, maar de schuldigen waren onvindbaar. Alleen Scooter wisten ze zich te herinneren, en die zat toen al lang weer in Dordrecht (zonder hanenkam inmiddels, maar met een hele kekke goatie).

Tsja, waarom? Wat was dat nou voor een uitbarsting? Zoiets als met die schaftkeet, gewoon vandalisme, of stak het dieper? Ik weet het nog steeds niet zeker. De meeste van de wereldverbeteraars die daar binnen waren die avond, liepen jarenlang voorop in vredesdemonstraties en hebben nou een huis vol spaarlampen. Niet het prototype hooligan. En eigenlijk ook veel te tobberig daarvoor. Maar wat dan? Het had zeker te maken met een bepaald gevoel van verlorenheid. Wij van de nakijk-generatie die nooit eens zelf de wijzers van de klok vermochten te verzetten. Dat knaagde en wij knaagden terug. Door de omheining van de vliegbasis Gilze-Rijen, door de schildenmuur van ME cordons in Nijmegen, en nu door de muren en etages van Patries’ d’r huis. ‘Épater le bourgeois’. Wij mochten toch niet onopgemerkt blijven. Dat zal het allemaal wel zijn geweest, of misschien ook helemaal niet. Gepsychologiseer. Waarschijnlijk deden we het gewoon omdat we ettertjes waren, wel aardige ettertjes al zeg ik ‘t zelf. Ja, dat was het.

Zeker drie maanden later, ze woonde al lang en breed in het nieuwe appartement, kreeg Patries een rekening van de gemeente. Ondertekend door die ambtenarengast waar ze zo dik mee was geweest. 11.000,- Gulden schade. Of ze die wilde schokken binnen 3 weken. Ja, toen waren de rapen gaar.

2009 © Wim Voermans